

Oponetský posudek na práci Mgr. Timey Crofony

Název práce: **Mechitza jako metafora: separace nebo jednota?**

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

V Praze, 18. 9. 2020

Diplomová práce Mgr. Timey Crofony je vskutku originálním textem, a to ne nezbytně volbou tématu, ale velmi kreativním pojetím i zpracováním. V **teoretické části** autorka propojuje několik hlavních konceptů, na nichž pak stojí i vlastní analýza. Kromě základního konceptu genderu, pojatého v poststrukturalistickém smyslu jako fluidní a diskursivně konstruovaná kategorie, jsou to především koncepty subjektu, tělesnosti a heteronormativity, a koncept prostoru, v němž gender působí reálně i symbolicky. Teoretické perspektivy jsou propojovány s konkrétním kontextem judaismu jako „žitého náboženství“, jak to autorka sama nazývá, v jehož rámci je vzhledem k tématu logicky vybrána kongregace ortodoxního judaismu. Toto hledisko je teoreticky rámováno kontextem judaistického myšlení (ve vztahu k genderu) a tezemi judaistického feminismu. Už v této části textu se projevuje jedna z hlavních předností práce, a to je schopnost vidět vnitřní ambivalence jednotlivých teorií a vyváženě je představit. Jak autorka uvádí: „Pro mne samotnou právě nekoherence, fluidita a protikladnost či ambivalence paradoxně znamená jednotu lidství.“ (str. 51)

Mám zde jen drobnější připomínky k pojmům, které se pak v textu opakují. Pokud jde o židovství, které autorka charakterizuje s odkazem na Ladav jako kulturně-etnickou kategorii (str. 9), rozlišuje se v češtině zpravidla židovství s malým „ž“, pokud označuje náboženskou, resp. nábožensko-kulturní příslušnost, a Židovství s velkým „Ž“ jako označení příslušnosti etnické. Dále autorka opakovaně užívá pojmu poststrukturalní místo poststrukturalistický („poststrukturalní“ není termín); a na str. 33 užívá výrazu „esenciálně“ místo esencialisticky (jinde je adj. esenciální užíváno správně).

Záběr **odborné literatury** je zcela odpovídající, ocenění si zde zaslouží zejména funkčnost odkazů a výstižné představení jednotlivých zdrojů. Jen by myslím mohly být alespoň zmíněny i texty autorek zabývajících se postavením žen v judaismu i v českém odborném kontextu, např. Věry Tydlitátové nebo Terezie Dubinové.

Metodologická část je uvozena velmi čtivým představením vlastní lokace a pozicionality. Dále autorka vysvětluje metodu práce – feministickou diskursivní analýzu s odkazem na Judith Baxter a její aplikování v rámci kritické teorie. FDA výstižně srovnává s běžnější kritickou diskursivní analýzou, poukazuje na jejich společné znaky i rozdíly. Představuje vzorek zkoumaných textů z časopisu feministické platformy ortodoxního judaismu a přesvědčivě zdůvodňuje jeho výběr.

Pracování s feministickou diskursivní **analýzou** je v pojetí autorky ne zcela tradiční, ale rozhodně ne nesprávné, a opět velmi kreativní. Generuje zde pouze tři základní kategorie, a to *mechitza* (více či méně fyzické rozdělení ortodoxních synagog na mužský a ženský prostor) jako hranice a limit, *mechitza* jako možnost a příležitost a *mechitza* jako symbol a metafora. Na celé analýze považuji za obzvláště hodnotné opět vnímání ambivalentních možností interpretace, jejich vnitřních rozporů, spojování zdánlivě neslučitelných paradoxů: např.

mechitzu jako reprezentaci osamění a podřízenosti, zároveň však – nikoliv *nebo* – jako možnost posílit budování identity, případně i vzdoru, a možnost nového začátku. (Viz např. str. 68: „Mechitza je zde vyjednávána různými směry: směrem ven vůči nařknutím ze sexistické praxe, směrem dovnitř komunity s ohledem na její formu (musí přes ni být *vidět a slyšet*), i směrem k sobě samým při konstruování identity.“) Koncept hranice jako něčeho fluidního, konstruovaného a měnitelného by v tomto smyslu velmi korespondoval např. s pojetím Homiho Bhabhy; jeho jméno zmíněno není, autorka však odkazuje na Judith Butler, jejíž pojetí hranic je v tomto směru obdobné a na rozdíl od Bhabhy už přímo obsahuje genderový rozměr, který Bhabha nijak výrazně nezohledňuje.

Závěr pak tři uvedené kategorie posunuje do další interpretační roviny, kde čte výše uvedené kategorie prizmatem heterosexuální touhy a prizmatem subverze. Vrací se tak mj. i k otázce disciplinace těl, strachu z tělesnosti, strachu z narušení zavedeného, normativního řádu a zneviditelňování touhy, která normě neodpovídá.

Po **jazykové a stylistické stránce** je text velmi kultivovaný, i když další autoredukce by jistě odstranila některé (byť nečetné) překlapy a drobné chyby v interpunkci.

Celkové hodnocení: Konstatuji, že není mnoho diplomových prací, které by takto naplňovaly požadavky koherentnosti textu, logické provázanosti argumentace, porozumění teoretickým konceptům a schopnost propojit je s analyzovaným materiálem, neschematického vidění a kritického odstupu od zkoumané problematiky. Navrhuji hodnocení **výborně**.